Yleiskirje 10/2026, 19.10.2026, Ida Sulin

Vuoden 2027 eduskuntavaalit

Tämä yleiskirje korvaa yleiskirjeen 7/2022.

Eduskuntavaalit toimitetaan sunnuntaina 18.4.2027. Ennakkoäänestys toimitetaan kotimaassa 7.–13.4.2027 (seitsemän päivää keskiviikosta tiistaihin) ja ulkomailla 7.–10.4.2027 (neljä päivää keskiviikosta lauantaihin).

Tässä yleiskirjeessä selostetaan kuntien vaaliviranomaisille eduskuntavaaleissa kuuluvia tehtäviä, kuntien vaaliviranomaisten valintaa ja heidän esteellisyyttään vaalitoimielimissä, ennakkoäänestysjärjestelyjä, vaalirahoitusta sekä ohjeistetaan eduskuntavaalien ulkomainontaa.

Vaalit toimitetaan järjestämällä ennakkoäänestys, kirjeäänestys ja vaalipäivän äänestys. Ennakkoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen järjestämisestä kotimaassa vastaa kunta. Ennakkoäänestyksen järjestämisestä ulkomailla vastaa ulkoministeriö. Kirjeäänestyksen järjestämisestä vastaa oikeusministeriö.

Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja päätettävä kotimaan yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista sekä asetettava äänestysalueiden vaalilautakunnat ja laitoksessa toimitettavaa ennakkoäänestystä varten yksi tai useampi vaalitoimikunta.

Vaaleissa sovelletaan vaalilakia (714/1998) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Oikeusministeriössä on syksyllä 2026 valmisteilla hallituksen esitys vaalilain ja vaalirahoituslain muuttamisesta (HE 224/2026 vp). Lakimuutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2027.

Yleisissä vaaleissa ylimpänä vaaliviranomaisena toimii **oikeusministeriö**, jolla on **yleisvastuu** vaalien toimittamisesta. Ministeriö koordinoi vaalien valmistelutyötä ja vastaa muiden viranomaisten ohjeistamisesta. Se myös ylläpitää ja kehittää vaalitietojärjestelmää (VAT). Oikeusministeriö antaa yleisissä vaaleissa vaalilain 10 §:n nojalla asianomaisille vaaliviranomaisille vaaliohjeet vaalien toimittamiseen. Vaaliohjeet täsmentävät laissa määrättyjä menettelytapoja vaaleissa.

Oikeusministeriön vaaliohjeet ja VAT-ohjeet toimitetaan kunnan vaaliviranomaisille hyvissä ajoin ennen eduskuntavaaleja. Oikeusministeriön vaalisivuilla osoitteessa **www.vaalit.fi** on yleistietoa vuoden 2027 eduskuntavaaleista. Ministeriö tulee järjestämään myös vaalikoulutuksia ja -klinikoita.

Vaalien ulkomainonta suositellaan aloitettavaksi viikkoa ennen ennakkoäänestyksen alkamista eli 31.3.2027. Ennakkoäänestys- ja muita vaalijärjestelyjä on laajemmin käsitelty kunnanhallituksille lähetetyssä oikeusministeriön kirjeessä 16.9.2026. Kunnanhallituksen tulee toimittaa kirje edelleen kunnan keskusvaalilautakunnalle. Kirjeessä on tiedotettu vaalien määräajoista ja muista tärkeistä asioista vaalijärjestelyihin liittyen, sekä muun muassa vaalitietojärjestelmän (VAT) kokonaisuudistuksesta, jonka mukaan uusi vaalitietojärjestelmä otettaisiin käyttöön vasta eduskuntavaalien jälkeen. Lisäksi oikeusministeriön **verkkosivuilla** on tietoa vaaleista.

Lisätietoa:

Neuvontapyyntö: **https://www.kuntaliitto.fi/neuvontapyynto**

Vaalilain muutokset voimaan 1.1.2027

Tätä yleiskirjettä kirjoitettaessa on oikeusministeriössä valmisteilla hallituksen esitys (HE 224/2026 vp) vaalilain ja vaalirahoituslain muuttamisesta. Esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle lokakuussa 2026 ja lakimuutosten olisi tarkoitus tulla voimaan 1.1.2027. Ehdotetut muutokset ovat kunnan vaaliviranomaisten tehtävien kannalta eduskuntavaaleissa erityisesti seuraavat:

- kunnan keskusvaalilautakunta voisi ennakoimattomassa tilanteessa määrätä vaalilautakuntaan lisää varajäseniä, jos kunnanhallituksen asettamat jäsenet ja varajäsenet eivät riitä vaalipäivän äänestyksen toimittamiseen (15 §). Muutoksessa on kyse vaaliviranomaisten toimintaa turvaavasta muutoksesta juuri häiriötilanteessa. Mahdollisuutta käytettäisiin vain poikkeuksellisesti, sillä kunnanhallituksen tulee lähtökohtaisesti nimetä riittävä määrä varajäseniä, kuten alla todetaan.

- vaalilain 48 §:n 1 momentin 3 kohtaa esitetään muutettavaksi siten, että laitosäänestys voitaisiin jatkossa toimittaa enintään neljänä päivänä, kun aiemmin se on voitu toimittaa enintään kahtena päivänä ennakkoäänestysajanjaksolla.

- vaaliviranomainen voisi poistaa vaalitarkkailijan kokoustiloistaan tai äänestyspaikasta, mikäli tämä merkittävästi häiritsisi vaalien kulkua (184 §).

Lisäksi on huomioitava, että äänioikeusilmoitus lähetetään vuoden 2027 eduskuntavaaleissa suurimmalle osalle äänestäjistä suomi.fi -viestinä, eikä kirjepostina.

Kuntien vaaliviranomaiset

Kuntien vaaliviranomaisia ovat kuntien keskusvaalilautakunnat, vaalilautakunnat, vaalitoimikunnat, yleisen ennakkoäänestyspaikan ja kotiäänestyksen vaalitoimitsijat sekä vaaliavustajat vaalipäivän äänestyspaikalla.

Vaalilain 9 a §:n mukaan vaaliviranomaisen on tehtävässään toimittava puolueettomasti. Säännöksellä halutaan korostaa vaalitoimituksen rehellisyyden ja puolueettomuuden keskeistä merkitystä. Tätä yleissäännöstä vahventamaan on vaalilaissa säädetty eräitä rajoituksia siihen, kuka on kelpoinen toimimaan vaaliviranomaisena.

Kunnan keskusvaalilautakunnan, vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäseneen sekä vaalitoimitsijaan, kuten myös keskusvaalilautakunnan ottamaan henkilöstöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen toimiessaan vaalilaissa tarkoitettuna vaaliviranomaisena (vaalilaki 185 §). Kaikkia vaaliviranomaisia (myös vaaliavustajia) koskee rikoslain 14 luvun 4 §:n säännös vaalituloksen väärentämisestä (vaalilaki 186 §).

Kunnan keskusvaalilautakunta

Kunnan keskusvaalilautakunta vastaa vaalien monista käytännön järjestelyistä kunnassa, vaikka eduskuntavaalien keskeisin alueellinen vaaliviranomainen onkin vaalipiirilautakunta. Keskusvaalilautakunta on valittu valtuuston toimikaudeksi (vaalilaki 13–14 §). Keskusvaalilautakunnan keskeisimmät tehtävät eduskuntavaaleissa ovat vaalien valmistavista toimenpiteistä huolehtiminen, ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastaminen sekä ns. pienten äänestysalueiden alustava äänten laskenta.

Kunnan keskusvaalilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään viisi. Varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan.

Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla vaalipiirilautakunnan eikä kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä (vaalilaki 120 ja 170 §). Vaaliasiamieheksi nimitetyn tulee siksi pyytää eroa.

Keskusvaalilautakunta määrää vaalitoimitsijat yleiseen ennakkoäänestyspaikkaan ja kotiäänestykseen (vaalilaki 17 §).

Keskusvaalilautakunnan on huolehdittava, että kaikissa kunnanhallituksen päätöksellä yleisiksi ennakkoäänestyspaikoiksi määrätyissä paikoissa on ennakkoäänestystä varten asianmukainen ennakkoäänestystila ja tarvittava kalusto. Keskusvaalilautakunnan on tiedotettava kunnan alueella olevista kotimaan yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä sillä tavoin kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi (ks. kuntalaki 108 §).

Kunnanhallitus asettaa vaalilautakunnat ja vaalitoimikunnat

Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja asetettava kutakin äänestysaluetta varten vaalilautakunta sekä laitoksessa toimitettavaa ennakkoäänestystä varten yksi tai useampi vaalitoimikunta (vaalilaki 15 §). Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien nimet ja yhteystiedot on ilmoitettava kunnan keskusvaalilautakunnalle.

Vaalilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, kuitenkin vähintään kolme. Vaalitoimikuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, kuitenkin vähintään kolme. Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan. Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta ovat päätösvaltaisia kolmijäsenisinä.

Sekä vaalilautakunnan että vaalitoimikunnan jäsenten että niiden varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa asianomaisessa vaalipiirissä edellisissä eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita puoluerekisteriin merkittyjä puolueita. Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien poliittista edustavuutta tarkastellaan erikseen jäsenten ja erikseen varajäsenten kohdalla. Näin tehdään myös tasa-arvolain soveltamisessa. Sekä varsinaisissa jäsenissä että varajäsenissä on siis oltava naisia ja miehiä kumpiakin vähintään 40 %.

KHO 2017:118: Vaalilain 15 §:n 2 momentti edellyttää eduskuntavaalien yhteydessä sitä, että asetettavaan vaalilautakuntaan ei voida valita useampaa samaa puoluetta edustavaa varsinaista jäsentä, jos samalla jokin kyseisessä vaalipiirissä edellisissä eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettanut ja vaalilautakuntaan edustajaehdokkaan nimennyt puolue jäisi vaille edustusta vaalilautakunnan varsinaisissa jäsenissä. Vastaava vaatimus koski vaalilautakunnan varajäsenten valintaa. Korkein hallinto-oikeus katsoi lisäksi, että jos asetettavia vaalilautakuntia on useita, on pyrittävä siihen, että kukin edellisissä eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettanut puolue saa edustajansa ainakin johonkin asetettavista vaalilautakunnista.

Vaalilain ehdotetun muutoksen mukaan kunnan keskusvaalilautakunta voisi ennakoimattomassa tilanteessa määrätä vaalilautakuntaan lisää varajäseniä, jos kunnanhallituksen asettamat jäsenet ja varajäsenet eivät riitä vaalipäivän äänestyksen toimittamiseen.

Kelpoisuus vaalilautakuntaan ja vaalitoimikuntaan

Vaalikelpoisuus vaalilautakuntaan ja vaalitoimikuntaan määräytyy sen mukaan kuin kuntalaissa säädetään vaalikelpoisuudesta lautakuntaan ja toimikuntaan. Kuntalain vaalikelpoisuussäännöksiä selostetaan Kuntaliiton yleiskirjeessä 2/2025, 7.3.2025 (**Kunnanhallituksen, lautakuntien ja muiden toimielinten valinnat | Kuntaliitto.fi**).

Lisäksi vaalikelpoisuuden rajoituksia säädetään vaalilaissa. Saman henkilön valitsemiselle vaalilautakuntaan ja vaalitoimikuntaan ei ole estettä, koska tehtäviä ei hoideta samanaikaisesti.

Eduskuntavaalien ehdokas ei voi olla eduskuntavaaleissa vaalilautakunnan jäsenenä eikä varajäsenenä.

Eduskuntavaalien ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla eduskuntavaaleissa vaalitoimikunnan jäsenenä eikä varajäsenenä. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä.

Keskusvaalilautakunta määrää vaalitoimitsijat

Vaalitoimitsijat huolehtivat ennakkoäänestyksestä yleisissä ennakkoäänestyspaikoissa sekä kotiäänestyksistä (vaalilaki 17 §). Yleisissä ennakkoäänestyspaikoissa on oltava ainakin kaksi vaalitoimitsijaa.

Vaalitoimitsijana ei voi olla alle 18-vuotias eikä vajaavaltaiseksi julistettu. Eduskuntavaalien ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalitoimitsijana eduskuntavaaleissa. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä.

Esteellisyyssääntelyä ei sovelleta vaalilautakuntaan tai vaalitoimikuntaan

Hallintolain esteellisyyssäännöksiä sovelletaan keskusvaalilautakunnan jäseniin ja varajäseniin. Kun keskusvaalilautakunta ei eduskuntavaaleissa huolehdi ehdokasasettelusta eikä ääntenlaskennasta, esteellisyystilanteet ovat käytännössä harvinaisia.

Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäseniin ja varajäseniin sekä vaalitoimitsijoihin ei sovelleta hallintolain esteellisyyttä koskevia säännöksiä (vaalilaki 16 ja 17 §). Perusteluna on, että näiden vaaliviranomaisten tehtävät ja toiminta rinnastuvat tosiasialliseen hallintotoimintaan. Kaikkien vaaliviranomaisten toimintaa ohjaa kuitenkin vaalilain yleissäännös (vaalilaki 9 a §), joka velvoittaa puolueettomaan toimintaan.

Ulkomainonta

Tässä yleiskirjeessä ohjeistetaan vaalien ulkomainontaa kunnan omistuksessa ja hallinnassa olevilla alueilla. Mainonnasta maanteiden varsilla ja asemakaava-alueiden ulkopuolella sekä valtion liikenneväylien varsilla säännellään **laissa liikennejärjestelmästä ja maanteistä** (503/2005). Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) on antanut **tienvarsimainontaa ja -ilmoittelua koskevan määräyksen**.

Kunnalla ei ole lakisääteisiä velvollisuuksia vaalimainonnan järjestämisessä. Kunnallinen vaalimainontakäytäntö on perustunut kuntien keskusjärjestöjen suositukseen ja sitä on noudatettu 1970-luvulta lähtien. Vaalimainonnasta on muodostunut perinne, jolla voidaan katsoa olevan edelleen tiedotusarvoa. Kansalaiset ovat tottuneet siihen, että vaalien yhteydessä käytetään tällaista mainontaa.

Kuntalaisten osallisuuden edistämiseen on kunnilla monia mahdollisuuksia. Osa niistä on lakisääteisiä kuntalaisten osallistumisoikeuksia, osa kuntien itsensä kehittämiä ja vapaaehtoisesti toteuttamia. Kunnat ovat perinteisesti tarjonneet puolueille ja valitsijayhdistyksille mahdollisuuden vaalien ehdokasjulisteiden esillepanoon niille varatuissa telineissä. Suositeltavaa on toimia näin myös tulevissa eduskuntavaaleissa.

Vaalien ulkomainonta suositellaan aloitettavaksi viikkoa ennen ennakkoäänestyksen alkamista eli 31.3.2027. Ulkomainospaikkoja valittaessa on otettava huomioon vaalilain säännökset, jotka edellyttävät, että vaalimainoksia ei sijoiteta ennakkoäänestys- tai äänestyspaikalle tai niiden välittömään läheisyyteen siten, että niiden voitaisiin katsoa vaikuttavan äänestäjien valinnanvapauteen. Lähtökohtana voidaan pitää sitä, etteivät vaalimainokset näy vaalihuoneistoon taikka sen sisäänkäyntiin.

Mainonnan aloittamisen ajankohta sekä vaalien ulkomainonnasta kunnassa vastaavien henkilöiden nimet ja yhteystiedot on syytä saattaa vaaleihin osallistuvien puolueiden paikallisosastojen tietoon.

Vaalien ulkomainonnan periaatteita on käsitelty tarkemmin alue- ja kuntavaaleja koskevassa **Kuntaliiton yleiskirjeessä 9/2024, 23.9.2024.**

EU:n asetus poliittisen mainonnan avoimuudesta ja kohdentamisesta

EU:n asetus poliittisen mainonnan avoimuudesta ja kohdentamisesta (niin kutsuttu TTPA-asetus) tuli sovellettavaksi lokakuussa 2025, ja sen noudattamista on valvottu Suomessa vuoden 2026 alusta lähtien. Pääasiallisena valvontaviranomaisena toimii Valtiotalouden tarkastusvirasto (VTV).

Asetus ja sen vaatimukset voivat ulottua myös kuntiin, jos kunta tarjoaa maksullisia vaalimainontaan liittyviä palveluja. Asetuksen kannalta ratkaisevaa on, tarjotaanko vaalimainontaan liittyviä palveluita vastikkeetta ja tasapuolisesti kaikille ehdokkaille vai vastikkeellisesti.

Maksutta ja tasapuolisesti kaikille tarjottavat perinteiset vaalimainostelineet jäävät asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Maksullinen, “avaimet käteen” -periaatteella tarjottu mainospaikka voi sen sijaan tehdä kunnasta asetuksen tarkoittaman poliittisen mainonnan julkaisijan, jolloin kuntaan sovelletaan asetuksen avoimuus- ja huolellisuusvelvoitteita.

Rajatapauksia ovat esimerkiksi maksulliset mainospaikat, joissa mainoksen asettaminen jää ehdokkaan tehtäväksi, sekä vaalimökit, joihin kiinnitetään mainoksia. Näissä arviointi on tapauskohtaista.

Merkitystä ei ole sillä, tarjotaanko palvelu omakustannehintaan vai nimellistä korvausta vastaan, eikä sillä, onko tarjoajana kunta vai kuntayhtymä – vastikkeen käsite on laaja. Asetus ei sen sijaan koske kunnan viralliseen vaaliviestintään liittyvää tiedottamista, kuten tietoa äänestyspaikoista tai -ajoista.

Lisätietoa TTPA-asetuksen velvoitteista ja tulkinnasta löytyy valvontaviranomaisen **sivuilta**.

SUOMEN KUNTALIITTO

Juha Myllymäki
lakiasianjohtaja

Ida Sulin
johtava juristi

Tiedoksi
Oikeusministeriö
Puolueet

Kuntaliiton asiantuntijat, jotka voivat kertoa lisää



Ida Sulin

Johtava juristi

Lakiyksikkö, **Hallintojuristit**

Vastuualueet

- kuntalaki ja yleinen kunnallisoikeus
- sähköinen hallintomenettely
- julkisuus ja tietosuoja
- vaalien järjestämiseen liittyvä neuvonta
- Kuntaliiton sisäisen hallinnon palvelut



Juha Myllymäki

Lakiasiainjohtaja

Lakiyksikkö, **Hallintojuristit**

Vastuualueet

- kuntalaki
- rakenneuudistukset
- hallinnon kehittämistehtävät